

Ohtlikud kemikaalid
igapäevatoodetes –
meil on õigus teada!

MÕTLE MIDA TARBID

VALI VÄHEM OHTLIKKE AINEID SISALDAVAID TOOTEID

Euroopa Liidus on kõigil õigus teada, kas tooted sisaldavad väga ohtlikke kemikaale. Selle õiguse annab kemikaalimääruse REACH artikkel 33, mis kohustab tootjaid ja tarnijaid 45 päeva jooksul teavitama teabe küsijat sellest, kas nende toode sisaldab väga ohtlikke aineid.

REACH ja väga ohtlikud ained

Euroopa Liidus on hulgaliselt õigusakte, mis reguleerivad toodete ohutust ja nendes sisalduvaid kemikaale. Üheks kõige olulisemaks on REACH määrus (EÜ 1907/2006) kemikaalide registreerimise, hindamise, autoriseerimise ja piiramise kohta.

REACH on Euroopa Liidu määrus, mis on loodud parandamaks võimalusi kaitsta inimese tervist ja keskkonda kemikaalidest tuleneva ohu osas. Määrus propageerib ka ohtlike ainete hindamiseks alternatiivseid meetodeid, eesmärgiga vähendada loomkatsete vajalikkust ja arvu.

REACH määruse järgi on kõige kahjulikumad kemikaalid - **väga ohtlikud ained, VOA** (SVHC, substances of very high concern) – sellised, mis:

- põhjustavad vähki (kantserogeensed)
- muudavad meie DNA-d (mutageensed)
- kahjustavad viljakust või loodet (reproduktiivtoksilised)
- keskkonnas raskesti lagunevad, võivad kehas akumuleeruda või võivad olla toksilised (püsivad, bioakumuleeruvad, toksilised)

- võivad avaldada inimeste tervisele või keskkonnale tõsist mõju, mis põhjustab samaväärset ohtu kui eespool loetletud mõjud, näiteks endokriinseid häireid

Sellised kemikaalid kantakse kandidaatainete nimekirja, mille leiате - <http://www.terviseamet.ee/kemikaaliohutus/reach/autoriseerimine/kandidaatainete-loetelu.html> - ja nende osas tuleb avalikkust teavitada.

Artikkel 33

REACH määruse Artikkel 33 seab tootjatele ja tarnijatele kohustuse edastada teavet toodetes sisalduda võivate väga ohtlike ainete kohta ning annab tarbijatele õiguse seda teavet nõuda. Kui ettevõttele esitatakse teabenõue, siis on nad 45 päeva jooksul kohustatud teada andma, kas nende poolt toodetud või tarnitud toode sisaldab REACHi kandidaatainete nimekirja lisatud kemikaale kontsentratsioonis üle 0,1 massiprotsendi. Samuti peavad ettevõtted andma tarbijatele piisavalt teavet, et toodet oleks võimalik ohutult kasutada. Teavet võib tarbija nõuda nii enne kui ka pärast toote ostmist. See annab tarbijatele võimaluse teha teadlikumaid ja ohutuid valikuid!

Me kõik saame mõjutada tootjaid või tarnijaid

Tarbijate „õigus teada“ võimaluse kasutamine aitab muuta seda, kuidas ettevõtteid oma tooteid teevad, mida nad neisse panevad ja isegi seda, mis laadi tooted jõuavad polettidele. Avalik surve mõjub sageli kiiremini kui määrused. Ettevõtteid peavad aru saama, et tarbijad tahavad ohutumaid tooteid.

Teabe küsimine

Teavet tootes sisalduvate ohtlike ainete kohta võib küsida nii poest, kust toode osteti, või toote tootjalt või maaletoojalt. Kõige parem on oma teabenõue esitada kirjalikult.

Soovitud info saamiseks tuleb kirjalikus teabenõudes välja tuua järgnev:

- toote täpne nimi/kirjeldus, toote kood, tootja/maaletooja
- küsida teavet selle kohta, kas tootes või selle pakendis sisaldub REACHi kandidaainete nimekirja kuuluvaid aineid üle 0,1 massiprotsendi

Kui toode sisaldab mõnda neist ainetest, siis peab tootja või tarnija andma piisavat infot selle osas 45 päeva jooksul, et tagada toote ohutu kasutamine. Selle kohustuse annab REACH-i määruse artikkel 33(2). Lisada võib Euroopa Kemikaaliameti (ECHA) kodulehe, mis annab infot REACHi määrusest tulenevate kohustuste osas: <http://echa.europa.eu/et>

Kirja näidis tarnijale

Tarnija kontaktid

Kuupäev

Taotlus teabe saamiseks tootes sisalduvate väga ohtlike ainete kohta

Lugupeetud _____ juhtkond

Vastavalt kemikaalide kasutust reguleeriva määruse REACH (EÜ nr 1907/2006) Artiklis 33 sätestatule, on igal tarbijal õigus küsida tarnijalt, kelle tarnitav toode võib sisaldada väga ohtlikku ainet kandidaatainete loetelust kontsentratsioonis üle 0,1 massiprotsendi, informatsiooni tootes sisalduvate väga ohtlike ainete kohta.

Sellest lähtuvalt palun mulle esitada informatsioon väga ohtlike ainete esinemise kohta järgmises Teie poolt tarnitavas tootes:

_____ (täpne info toote kohta: toote nimi, tootja, seeria, vöötkood).

Juhul, kui mõni neist eelpoolnimetatud nimekirjas olevatest kahjulikest kemikaalidest sisaldub Teie poolt tarnitavas tootes, peaksite Te vastavalt REACH nõuetele mind sellest teavitama 45 päeva jooksul ning andma mulle piisavat teavet, et võimaldada toote ohutut kasutamist.

Oleksin tänulik, kui Te edastaksite mulle teavet ka selle kohta, milliseid teisi kahjulikke kemikaale see toode sisaldab või mida Te teete selleks, et pakkuda selliseid või sarnaseid tooteid, mis ei sisaldaks kahjulikke kemikaale. Palun teavitage mind iga kord, kui toote koostis on muutunud.

Lisainformatsiooni REACH määruse ja sellest tulenevate kohustuste kohta saab Eesti ametlikult REACH kasutajatoe kodulehelt: <http://reach.sm.ee/>

Tagasisidet ootama jäädes,

Teie nimi ja kontaktid

Juhul, kui 45 päeva jooksul vastust ei tule, siis võtke ühendust REACH kasutajatoega reach@sm.ee (Terviseameti Kemikaaliohutuse osakond)

Teave, mille peaksite tarnijalt saama

REACH kohustab tarnijaid andma tarbija-tele teavet toote ohutu kasutamise kohta. Tarbijal on õigus teada vähemalt selle väga ohtliku aine nimetust, mida toode sisaldab.

Tarbijate teavitamise kohustus käib ainult nende REACH kandidaatainete nimekirjas olevate väga ohtlike ainete kohta, mida tootes on enam kui 0,1% selle kaalust. See tähendab, et tarnija ei ole kohustatud andma informatsiooni teiste tootes leiduvate ainete kohta või kui väga ohtlikku aine sisaldus on madalama kontsentratsiooniga. Loomulikult võivad nad seda teavet anda vabatahtlikult.

Näited väga ohtlikest ainetest toodetes

Keemiline aine	Mõju tervisele	Kasutamine toodetes
Formamiid	Kahjustab kesknärvisüsteemi, ärritab silmi ja nahka, suurendab vähiohtu	Tooted, mis on tehtud EVA-plastist (etüleen-vinüülatsetaat): puslematid, võimlemismatid, rannaplatud
Ftalaadid (bis(2-etüülheksüül)ftalaat, bensüülbutüülftalaat, diisobutüülftalaat, bis(2-metoksietüül)ftalaat, diisopentüülftalaat, N-pentüül-isopentüülftalaat, dipentüülftalaat, diheksüülftalaat)	Kahjustavad arengut ja hormoonsüsteemi, pärsivad viljakust	Tooted, mis on tehtud PVC-plastist (polüvinüülkloriid): mänguasjad, autoosad, ehitusmaterjalid, vinüülist põrandakattematerjalid, mööbel, basseini sisekatted, kastmisvoolikud, kosmeetika (parfüümid ja küünelakid), jalanõud, välis- ja vihmariided, täispuhutavad tooted, spordivahendid
Pentadekafluorooktaanhape (PFOA)	Kahjustab arengut ja hormoonsüsteemi, võib põhjustada vähki	Mittenakkuva pinnaga kööginõud, tekstiil, juhtmed, kaablikatted, elektroonika, pooljuhud
Broomitud leegiaeglusti (deka-BDE)	Püsiv, bioakumuleeruv, mürgine; kahjustab hormoonsüsteemi	Olmeelektroonika, telerite plastkatted

Rohkem informatsiooni

Kampaania „Mõttele mida tarbid“ -
www.thinkbefore.eu

REACH kasutajatugi -
reach.sm.ee

Terviseameti kemikaaliohutuse
kasulikud viited -
[www.terviseamet.ee/info/kasulikku/
kasulikud-viited/kemikaaliohutus.html](http://www.terviseamet.ee/info/kasulikku/kasulikud-viited/kemikaaliohutus.html)

MÕTLE MIDA TARBID

VALI VÄHEM OHTLIKKE AINEID SISALDAVAID TOOTEID

sotsiaal
ministeerium

See infoleht on koostatud ja trükitud projekti "Balti riikide infokampaania ohtlikest ainetest" (BaltInfoHaz) raames, mida rahastavad Euroopa Ühenduse LIFE+ programm ja Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium (projekt nr. LIFE10 INF/EE/108). Infolehe sisu eest vastutab täielikult Balti Keskonnafoorum ja see ei esinda mingil moel Euroopa Liidu seisukohti.